

Hälso- och sjukvårdsförvaltningen

ANMÄLAN
2016-01-11

HSN 1512-1523

Handläggare:
Cecilia Lindvall

Hälso- och sjukvårdsnämnden
2016-02-23, p 9

Folkhälsoanslaget - slutrapporterade projekt 2013-2015

Ärendebeskrivning

En rapport som sammanfattar de projekt inom folkhälsoanslaget som slutredovisat verksamhet under 2013-2015 har tagits fram.

Beslutsunderlag

Hälso- och sjukvårdsdirektörens anmälan 2016-01-11
Rapport Folkhälsoanslaget slutrapporterade projekt 2013-2015. 2015-12-20

Ärendets beredning

Ärendet har beretts i programberedningen för folkhälsa och psykiatri.

Förslag till beslut

Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutar

att lägga anmälan till handlingarna.

Förvaltningens motivering till förslaget

Fördelning av medel ur Stockholms läns landstings folkhälsoanslag har syftat till att stimulera och möjliggöra utveckling av folkhälsoarbetet på regional och lokal nivå i länet. Slutredovisning av ekonomi och verksamhet ska lämnas inom tre månader efter projektets slut. Som slutår betraktas normalt det år som projektet senast erhållit medel. I rapporten redovisas sammanfattningar från de 19 projekt som lämnat slutrapport under åren 2013-2015. Därmed är samtliga projekt som fått stöd ur det tidigare folkhälsoanslaget redovisade.

Barbro Naroskyin
Hälso- och sjukvårdsdirektör

Björn Wettermark
Avdelningschef

Folkhälsoanslaget slutrapporterade projekt 2013-2015

Hälso- och sjukvårdsförvaltningen

Cecilia Lindvall

08-123 131 83

cecilia.lindvall@sll.se

Innehållsförteckning

Folkhälsoanslaget - slutrapporterade projekt 2013-2015	3
Hälsa för alla - bra mat- och rörelsevanor i gruppboenden	4
En lättare framtid	5
Primärprevention av barnfetma genom föräldrasamtal på barnvårdscentral om goda matvanor och fysisk aktivitet. En randomiserad befolkningsstudie (PRIMROSE).....	6
Mat, rörelse och självkänsla - förebyggande av viktrelaterade hälsoproblem med skolan i centrum (Österåkerprojektet)	7
Miljö och livsstil under barn- och tidiga ungdomsår i relation till folksjukdomar vid 16 års ålder - BAMSE	8
Metod för individuell utredning och kortare intervention vid nydebuterad och arbetsrelaterad psykisk ohälsa.....	9
Depression i samband med förlossning - jämlik vidareimplementering	10
Föräldrastöd för bra mat- och rörelsevanor inom skolhälsovården.....	11
För ett lättare liv i Sundbyberg	12
Enkätundersökning som underlag för miljöhälsoberättelse för barn i Stockholms län 2013	13
Internethabilitering för unga med Aspergers syndrom.....	14
Studiecirkel för utlandsfödda kvinnor om "hälsa, ohälsa, kroppen och dess funktion"	15
Matrevolutionen. Livsviktigt förändringsarbete bland missbrukare och kriminella	16
Analys av Folkhälsoenkätens äldredel och spridning av resultaten	17
Implementering av pedagogiska verktyg, MI och stöd för det motiverande samtalet om levnadsvanor	18
Första hjälpen till psykisk hälsa -självordsförebyggande arbete i befolkningen i Rågsved inom ramarna för Modellprojektet Noll självmord i Stockholms.....	19
Gruppbehandling för patienter med sömnproblem i primärvården	20
Utvärdering, revidering och spridning av ett utbildningsprogram om våld i nära relationer för distriktssköterskor	21
Versus: Utbildningsfilm om mobbning av överviktiga ungdomar på högstadiet och gymnasiet	22

Folkhälsoanslaget - slutrapporterade projekt 2013-2015

Stockholms läns landstings folkhälsoanslag har syftat till att stimulera och möjliggöra utveckling av folkhälsoarbetet på regional och lokal nivå i länet. Medel har fördelats till projekt inom prioriterade ämnesområden enligt riktlinjer fastställda av hälso- och sjukvårdsnämnden:

- En mer hälsofrämjande hälso- och sjukvård
- Ökad fysisk aktivitet / goda kostvanor / minskad övervikt
- Minskad alkoholkonsumtion
- En hälsosam sexualitet
- Minskad tobaksbruk
- En god psykisk hälsa bland barn, ungdomar och unga vuxna
- Hälsofrämjande arbete riktat mot äldre

Projekten har rört metodutveckling, informationsinsatser till nyckelgrupper eller framställning av kunskapsunderlag för folkhälsoarbete.

Från och med år 2011 har medel fördelats endast till redan pågående projekt fram till dess att de avslutats.

I denna rapport redovisas sammanfattningar från de 19 projekt som lämnat slutrapport under 2013-2015. Härmed är samtliga projekt som fått stöd ur folkhälsoanslaget redovisade.

Hälsa för alla - bra mat- och rörelsevanor i gruppboendestaden

Dnr	HSN 0802-0339
Projektperiod	2008-2013
Erhållet bidrag	3 390 000 kronor
Verksamhet/organisation	Institutionen för folkhälsovetenskap, KI/Centrum för epidemiologi och samhällsmedicin, SLL
Projektledare	Helena Bergström, handläggare
Telefon	08-123 37148
E-post	helena.bergstrom@sll.se

Sammanfattning

Syftet med projektet var att utveckla och utvärdera ett program för att främja hälsosamma mat- och rörelsevanor bland vuxna med lindrig till måttlig utvecklingsstörning som bor i gruppboendestad eller serviceboendestad.

Frageställningar var: 1) Vilken effekt har programmet på arbetsrutiner, fysisk aktivitet, BMI, matvanor och tillfredsställelse med livet? och 2) Vilka hindrande och möjliggörande faktorer upplevdes vid genomförandet?

Ett program med tre komponenter utvecklades: 1) Hälsoombud i varje personalgrupp som får stöd och kompetensutveckling via nätverksträffar, 2) Fokus Hälsa - en studiecirkel för personalgruppen, där man diskuterar rutiner och förhållningssätt och 3) Hälsoenkätgruppen - en studiecirkel för de boende, där deltagarna får stöd att göra hälsosamma val i vardagen. Programmet utvärderades avseende effekt och process, i en studie där ett 30-tal grupp- och serviceboendestäder i Stockholms län deltog. Utvärderingen visade att programmet hade effekt på personalens arbetsrutiner samt på de boendes fysiska aktivitet. Statistiskt signifikanta effekter kunde inte ses på matvanor, BMI eller tillfredsställelse med livet, även om resultaten pekade åt rätt håll. Processutvärderingen visade att det är viktigt att stödja motivation till förändring bland chefer, personal och boende. I en uppföljande studie testades en av komponenterna (Fokus Hälsa) i åtta kommuner, och där kommunerna tog ett större ansvar för genomförandet. De preliminära resultaten från denna studie visar på effekt på personalens arbetsrutiner. Resultaten är lovande, och programmets flexibilitet och deltagarstyrning ger utrymme för förbättringar, vilket behövs vad gäller matvanor. En manual har tagits fram, som stöd för kommuner som vill arbeta hälsofrämjande utifrån programmet.

Bergström H, Gråhed I, Sundblom E, Hagströmer M, Elinder LS. (2013). Hälsofrämjande gruppboendestad. Planering, genomförande och utvärdering av ett hälsofrämjande program. Rapport 2013:5. Centrum för epidemiologi och samhällsmedicin.

Manual: Hälsofrämjande gruppboendestad. Ett program för att främja bra mat- och rörelsevanor i gruppboendestäder och serviceboendestäder. (2014). Centrum för epidemiologi och samhällsmedicin, Stockholms läns landsting.

Datum 2014-03-11

En lättare framtid

Dnr	HSN 0803-0356
Projektperiod	2008-2010
Erhållet bidrag	200 000 kronor
Verksamhet/organisation	FoUU-avdelningen TioHundraförvaltningen, Norrtälje kommun
Projektledare	Madeleine Larsson, Folkhälsoplanerare
Telefon	0176-74774
E-post	madeleine.larsson@tiohundra.se

Sammanfattning

Projektets övergripande mål var att främja hälsan och förebygga övervikt och fetma hos barn och unga i åldern 0-16 år i Norrtälje kommun.

Syftet med projektet var att samordna och initiera hälsofrämjande och förebyggande insatser inom fysisk aktivitet och nutrition i Norrtälje kommun gentemot målgruppen.

Organisationen har utgjorts av en styrgrupp, en projektgrupp, en projektledare. Totalt genomfördes cirka 730 åtgärder för att främja fysisk aktivitet och goda matvanor inom projektet En lättare framtid i Norrtälje kommun. En del av aktiviteterna var riktade direkt till barnen, en del till föräldrar och en del till olika personalgrupper inom kommunens och TioHundras organisationer.

Andelen barn och unga med övervikt och fetma har efter projekttiden sjunkit i Norrtälje kommun. Detta har skett hos 4-åringarna och vi ser en tendens till viktnedgång hos kommunens grundskoleelever. Det är dock inte möjligt att helt relatera denna viktnedgång till projektet En lättare framtid.

Tre år är en kort projektperiod för att se resultat inom viktnedgång. Man bör ha i åtanke att arbetet med att inspirera till goda matvanor och en ökad fysisk aktivitet bidrar till en rad andra hälsoeffekter utöver viktnedgång, såsom ökad livskvalitet och minskad risk för sjukdom. En stor framgång med projektet är det ökade samarbetet mellan förvaltningar och verksamheter som inte fanns innan projektets start. Många av projektets aktiviteter har blivit permanentade och rullar nu vidare inom ordinarie verksamhet.

Inför framtida liknande folkhälsosatsningar i kommunen bör man organisatoriskt placera ansvaret för denna typ av projekt som berör majoriteten av befolkningen på en hög nivå i kommunens organisation. Detta dels för att underlätta implementeringen i alla led, dels för att visa att projektet har stöd från styrande politiker och ledande tjänstemän i kommunen.

<http://www.tiohundraprojektet.se//Globala/Om-TioHundra/FoUU/Pagaende-projekt/Redovisning-av-avslutade-projekt/En-lattare-framtid1/>

Datum 2013-03-10

Primärprevention av barnfetma genom föräldrasamtal på barnvårdscentral om goda matvanor och fysisk aktivitet. En randomiserad befolkningsstudie (PRIMROSE).

Dnr	HSN 0803-0377
Projektperiod	2008-2015
Erhållet bidrag	5 040 000 kronor
Verksamhet/organisation	Karolinska institutet/Centrum för epidemiologi och samhällsmedicin, SLSO
Projektledare	Finn Rasmussen
Telefon	08-12337215
E-post	finn.rasmussen@ki.se

Sammanfattning

Syftet var att utvärdera effekter av ett förebyggande program för barnhälsovården om förskolebarns matvanor och fysiska aktivitet samt utvärdera kostnader i relation till effekterna.

Utvalda BVC i åtta län deltog i interventions- eller kontrollgrupp. BVC-sköterskor i interventionsgruppen fick utbildning och handledning i social-kognitiv teori och motiverande samtal (MI). Arbetet bedrevs enligt en manual. Barn och föräldrar följdes från det att barnet var sex månader till fem års ålder. Familjer med mycket svåra sociala problem eller med betydande problem att kommunicera med BVC-sjuksköterskan på svenska språket ingick inte.

Basdata om föräldrarnas matvanor, fysiska aktivitet och vikt insamlades. Barnens viktutveckling följdes halvårsvis. Familjer på interventions-BVC erbjöds nio MI-samtal om goda mat- och rörelsevanor. På kontroll-BVC erbjöds endast barnhälsovårdens rutinbesök.

Vid baslinjemätningen ingick 485 barn och deras mödrar i interventionsgruppen och 550 barn och mödrar i kontrollgruppen. Sjuttiofem procent av dessa par deltog även i uppföljningen då barnen var 4 år gamla. En hög andel av fäderna deltog också i mätningarna. Vid baslinjen ses inga skillnader mellan interventions- och kontrollgruppen i barns och mödrars BMI, buk- och kroppsfång, förekomst av övervikt/fetma intag av hälsosamma eller ohälsosamma livsmedel, fysisk aktivitet eller social ställning. Analys av slutresultat pågår.

Interventionsmanualen, som blir allmänt tillgänglig 2016, kan ligga till grund för utveckling av barnhälsovårdens basprogram.

Interventionsprogrammets kostnader och nytta ska analyseras i ett samhällsperspektiv. Här kan PRIMROSE projektet göra nytta eftersom datakvaliteten är god och mycket få studier hittills publicerats i nischen. Samarbete planeras med en hälsoekonomisk enhet vid universitetet i Heidelberg. Implementeringsnära projekt kan svårigen genomföras utan partiell landstingsfinansiering. PRIMROSE projektet fick delfinansiering om cirka 20 procent av projektets totala kostnader.

Datum 2015-07-06

Mat, rörelse och självkänsla - förebyggande av viktrelaterade hälsoproblem med skolan i centrum (Österåkerprojektet)

Dnr	HSN 0811-1250
Projektperiod	2009-2013
Erhållet bidrag	2 800 000 kronor
Verksamhet/organisation	Institutionen för folkhälsovetenskap, KI/Centrum för epidemiologi och samhällsmedicin, SLL
Projektledare	Liselotte Schäfer Elinder, docent
Telefon	08 123 37191
E-post	liselotte.schafer-elinder@sll.se

Sammanfattning

Syftet med projektet var att utveckla och utvärdera en modell för ett systematiskt och deltagarstyrt hälsofrämjande arbete för att främja goda matvanor, öka fysisk aktivitet och förebygga övervikt och fetma med skolan i centrum.

Nio skolor i Österåkers kommun deltog aktivt i projektet medan övriga nio var jämförelseskolor. Metoden byggde på en analys av skolans hälsoarbete med Skolhälsoenheten och elevhälsoenkäter i årskurserna 2, 4 och 7. På basis av dessa analyser skrev skolans hälsoteam en handlingsplan som genomfördes 2009-2011. Härefter skedde en uppföljande mätning.

Skolorna genomförde knappt hälften av insatserna i sina handlingsplaner. Ändå förbättrades skolans hälsoarbete signifikant under de två åren. Hälsoteamen uppskattade det deltagarstyrda angreppssättet, men bedömde att det fanns för lite tid och resurser till genomförandet. Trots den positiva effekten på skolornas hälsoarbete hade interventionen inga mätbara effekter på elevernas matvanor, fysiska aktivitet, självkänsla, välbefinnande eller kroppsvikt vid jämförelse med kontrollskolorna.

Studien visar att det är möjligt att förbättra skolans hälsoarbete genom en deltagarstyrd intervention. Med rätt stöd från kommunen och skolans ledning skulle modellen kunna utvecklas vidare och tillämpas brett. Vår bedömning är att modellen kan fungera med stöd från kommunens och skolans ledning och visst externt expertstöd för att tillföra sakkompetens, bibehålla evidensbaserad kunskap, ge tyngd åt arbetet och för att hålla motivationen uppe. Elevhälsan bör ha en drivande roll i hälsoarbetet och kan ansvara för uppföljningen med hjälp av lämpliga verktyg. Erfarenheterna från projektet kommer att leva vidare genom skoluppdraget inom Centrum för epidemiologi och samhällsmedicin.

1. Von Haartman F, Jälminger AK, Elinder LS. Österåkerprojektet - en deltagarstyrd intervention för goda matvanor och fysisk aktivitet i skolan. Delrapport 1. Karolinska Institutets folkhälsoakademi, R2010:9.

2. Heinemans N, Hagströmer M, Hagberg J, Norman Å, Schäfer Elinder L. Att främja goda matvanor, fysisk aktivitet och självkänsla bland skolungdomar: Utvärdering och lärdomar från Österåkerprojektet. Centrum för epidemiologi och samhällsmedicin, Stockholms läns landsting, R2013:1

Datum 2014-03-19

Miljö och livsstil under barn- och tidiga ungdomsår i relation till folksjukdomar vid 16 års ålder - BAMSE

Dnr	HSN 0811-1298
Projektperiod	2009-2011
Erhållet bidrag	1 500 000 kronor
Verksamhet/organisation	Sachsska Barn- och Ungdomssjukhuset, Södersjukhuset
Projektledare	Magnus Wickman
Telefon	070 484 3900
E-post	magnus.wickman@ki.se

Sammanfattning

Allergirelaterade sjukdomar ökar fortsatt. En del barn växer ur sjukdomen, medan andra fortsätter upp i vuxenlivet. Att ha utvecklat en specifik allergi anses vara en viktig faktor för bestående sjukdom. Att förutsäga förloppet får anses vara viktigt. Oss veterligt föreligger inga studier där ett större antal tonåringar har följts från födsel med upprepad datainsamling inklusive undersökningar. Vid denna ålder också kan vi identifiera tidiga tecken till sjukdom som innebär en stor risk att ha kvar sjukdomen i vuxenlivet.

I den populationsbaserade födelsekohortundersökningen BAMSE (Barn-Allergi-Miljö-Stockholm-Epidemiologi) har sedan 1994-1996 drygt 4000 barn följts från födseln med upprepade uppföljningar samt kliniska undersökningar då barnen var 4, 8 och 16 år. En betydande mängd data kring olika uttryck för astma, eksem, allergisnuva och födoämnesallergi (1, 2, 4, 8,12 och nu 16 år) har insamlats. Svarsfrekvensen har varit hög. Vid 12-årsuppföljningen var svarsfrekvensen 82 % räknat från studiestart och vid den senaste och nyligen avslutade 16-årsuppföljningen var motsvarande frekvensen 78%. I samband med 16-årsuppföljningen skedde en klinisk undersökning bl.a. innefattande blodprovstagning och lungfunktionstestning förutom att ungdomar såväl som föräldrar fick besvara enkäter och 2605 tonåringar undersöktes. Vi har även ett samarbete inom EU där våra data sammanlänkas med data från motsvarande undersökningar från andra EU-länder, dels för att kunna göra jämförelser inom EU, men även för att förbättra teststyrkan.

Fokus för bearbetning av data de senaste 2 åren och de närmaste tre åren har legat och kommer att ligga på 1/Sjukdomsutveckling, 2/ Lungtillväxt bl.a. i relation till luftföroreningar, 3/ Kostfaktorer och rökning, 4/ Magtarm besvär, 5/ Handeksem och kontakallergi, 6/ Genetik, epigenetik. Sammanlagt har ca 150 vetenskapliga artiklar publicerats från BAMSE och 21 avhandlingar har lagts fram. 8 doktorander arbetar för närvarande med att bearbeta data från BAMSE studien. Data från BAMSE citeras ofta i nationella och internationella vetenskapliga sammanhang men även i populärvetenskaplig form i media. Nästa uppföljning (20-24 år) är beräknad till slutet av 2016-2018.

Datum 2014-12-03

Metod för individuell utredning och kortare intervention vid nydebuterad och arbetsrelaterad psykisk ohälsa

Dnr	HSN 0908-0771
Projektperiod	2010-2013
Erhållet bidrag	1 340 000 kronor
Verksamhet/organisation	Centrum för arbets- och miljömedicin/Institutet för miljömedicin, KI
Projektledare	Ulrich Stoetzer, med dr/psykolog
Telefon	08 123 371 93
E-post	ulrich.stoetzer@ki.se

Sammanfattning

Projektet har bedrivits i nära samverkan med praktiker från primärvården och företagshälsovården. Syftet var att utveckla en metod för individuell utredning och kortare intervention för personer med nydebuterad och arbetsrelaterad psykisk ohälsa (MiiNA) samt utbildning till psykologer som arbetar med arbetsrelaterad psykisk ohälsa. Både hälsofrämjande- och tidiga preventiva insatser för individer med nydebuterad psykisk ohälsa behövs. Önskemål om hjälp med evidensbaserade metoder för utredning har framförts av både primärvården och företagshälsovården. Projektet skulle anpassa metoden så att utredningstiden skulle förenklas och förkortas, ta fram en verksamhetsanpassad manual och implementera genom utbildning av vårdpersonal i länet.

Metoden består av en systematisk kartläggning av individens psykiska hälsa och arbets- och livssituation med hjälp av ett forskningsbaserat utredningsinstrument. Detta ligger till grund för ett utförligt utlåtande vilket skall delges individen och eventuellt remitterande läkare. Utlåtandet ligger sedan som en kvalificerad grund för eventuella vidare insatser.

Samanlagt har 8 psykologer från landsting utbildats i metoden och 44 psykologer från företagshälsovården. 8 närverksmöten, seminarier eller föreläsningar har hållits. Över fyra hundra utskick med information om metoden har skickats till företagshälsovårdsmottagningar i Stockholms län och övriga landet. Därutöver 23 fall hittills samlats in för att utvärdera eventuella behandlande effekter av metoden. I en primär analys av 13 fall vad gäller deras självskattade nivå av ångest och depressionssymtom så visade samtliga signifikant förbättring över en 3 till 4 veckors period. Detta gällde även deras självskattade arbetsförmåga där förbättringarna var stora.

Ett samarbete med Stockholm stress center har startats för att utvärdera ett större antal fall med bland annat sömnmätningar och jämföra dessa med andra som genomgår andra typer av utredningar, över en längre tid.

Vi hoppas att kunna fortsätta utbilda i metoden. Metoden kommer att vara med då en nationell genomgång och rekommendationer vid arbetsrelaterad psykisk ohälsa kommer tas fram genom kompetenscentret för företagshälsovård.

Manual plus formulär finns vid Centrum för Arbets- och Miljömedicin, SLSO

Datum 2014-03-27

Depression i samband med förlossning - jämlik vidareimplementering

Dnr	HSN 0908-0778
Projektperiod	2010-2014
Erhållet bidrag	2 980 000 kronor
Verksamhet/organisation	Centrum för epidemiologi och samhällsmedicin (CES), SLSO
Projektledare	Magdalena Carlberg, handläggare/PhD
Telefon	08-123 371 19
E-post	magdalena.carlberg@sll.se

Sammanfattning

Projektets syfte var utveckling av metoden "EPDS" (Edinburgh Postnatal Depression Scale) inom barnhälsovården för att upptäcka och ge stöd till nyblivna föräldrar med depressiva symtom. Den används rutinmässigt för mammor men de med begränsad svenska erbjuds metoden i lägre omfattning. Metoden erbjuds inte rutinmässigt för pappor. Specifika frågeställningar: 1) Är EPDS lämpligt även för screening av nyblivna pappor? 2) Vilken är förekomsten av depressiva symtom bland pappor och mammor? 3) Hur svarar mammor och pappor på EPDS/GMDS? 4) Hur gör BVC-sjuksköterskor som erbjuder EPDS till föräldrar med begränsad svenska?

Screeninginstrumentet EPDS, utvecklat för mammor, testades med en enkät till 7907 pappor tillsammans med Gotland Male Depression Scale (GMDS), utvecklat för män. 3656 pappor (46 %) besvarade enkäten. Två intervjustudier genomfördes också på detta urval. En enkätstudie gjordes på både mammor och pappor till 1062 barn, 468 mammor och 334 pappor svarade (40 %).

Metodutveckling för föräldrar med begränsade kunskaper i svenska skedde genom 1) en sammanställning av översatta och validerade EPDS-formulär, samt 2) workshopen "EPDS för alla föräldrar" med bl a BVC-sjuksköterskor.

Viktiga resultat: I studien av pappor upptäcktes totalt 15,7 % med depressiva symtom, varav 13,3% med bara EPDS eller kombinationen EPDS och GMDS, samt 2,4 % med bara GMDS. I parstudien upptäcktes 22,4 % mammor och 14,7 % pappor med symtom, och var 4-5:e mamma/pappa med bara GMDS. Riskfaktorer för depressiva symtom var lägre inkomster, annat födelseland än Sverige, tre eller flera barn och att ha gått vuxenskola/Komvux/folkhögskola.

Intervjustudierna visade bl a att depressiva pappor kände sig maktlösa. Migrerade pappor (med och utan symtom) upplevde den svenska papparollen som krävande men även att den medförde mer kontakt med barnen. Vid workshopen framkom att det finns olika sätt att erbjuda EPDS till föräldrar med begränsad svenska, både med och utan tolk. Projektresultaten visar att även nyblivna pappor drabbas av depressiva symtom och behöver erbjudas möjligheter till upptäckt och stöd.

Publikationer erhålls från projektledaren eller på:

<http://folkhalsoguiden.se/amnesomraden/psykisk-halsa/informationsmaterial/depressiva-pappor/>

Datum 2015-03-30

Föräldrastöd för bra mat- och rörelsevanor inom skolhälsovården

Dnr	HSN 0908-0786
Projektperiod	2010-2013
Erhållet bidrag	1 640 000 kronor
Verksamhet/organisation	Institutionen för folkhälsovetenskap, KI/Centrum för epidemiologi och samhällsmedicin, SLL
Projektledare	Elinor Sundblom utredare/nutritionist
Telefon	08-123 37194
E-post	elinor.sundblom@sll.se

Sammanfattning

Syftet med projektet var att utveckla ett program för föräldrastöd för bra mat- och rörelsevanor möjligt att integrera inom elevhälsans verksamhet och utvärdera programmet avseende process, effekt och kostnader.

Frageställningar var 1) Hur påverkar Motiverande samtal med föräldrar i kombination med ett informationsmaterial och lärarledd klassrums-komponent barnens matvanor, fysiska aktivitet, viktutveckling och föräldrars tilltro till att göra förändringar? 2) Hur upplevs programmet av lärare och föräldrar? 3) Vad kostar programmet att genomföra under ett skolår?

Projektet genomfördes i samarbete med Nacka kommun där elever i förskoleklassen och deras föräldrar blev erbjudna ett tre-komponentsprogram: 1) Informationsmaterial till föräldrar 2) Motiverande samtal för föräldrar samt 3) Klassrumsaktiviteter för barnen. Utvärderingen visade en signifikant ökning i barnens intag av grönsaker och ökad fysiska aktivitet hos flickor under helgen. Dock var vissa av förändringarna kortlivade och ingen påverkan av föräldrarnas tilltro till sin förmåga att utföra förändringar kunde påvisas. Intervjuer med lärare och med föräldrar visade att programmet uppfattades som flexibelt och meningsfullt. Ett förstärkt program testas för närvarande i skolor i resurssvaga områden i Stockholm. Kostnader för att genomföra programmet var ca 17 tkr per år och skola i vilket ingår motiverande samtal och klassrumskomponent inklusive material. En manual för att genomföra programmet i sin helhet är under produktion.

Resultaten är lovande med tanke på att detta är den första svenska studien om viktrelaterad hälsa hos barn som försökt påverka föräldrar i kombination med skolinsatser. Programmet behöver dock utökas för ökad effekt. Före bred implementering bör elevhälsans roll i genomförandet definieras.

Förebyggande insatser för barn är högst prioriterade inom Handlingsprogram övervikt och fetma och metodutveckling för att nå dem med störst behov är efterfrågat.

Sundblom E, Nyberg G, Norman Å, Gråhed I, Schäfer Elinder L. En frisk skolstart - föräldrastöd för bra mat- och rörelsevanor. Under granskning, klar april 2013.

Nyberg G, Sundblom E, Norman Å, Schäfer Elinder L. A healthy school start-Parental support to promote healthy dietary habits and physical activity in children: Design and evaluation of a cluster-randomised intervention. BMC Public Health 2011, 11:185

Datum 2014-03-19

För ett lättare liv i Sundbyberg

Dnr	HSN 0909-0790
Projektperiod	2010-2014
Erhållet bidrag	350 000 kronor
Verksamhet/organisation	Sundbybergs stad
Projektledare	Sofia Jakobsson Sandin
Telefon	
E-post	

Sammanfattning

Projektet är ett samverkansprojekt mellan kommun, landsting och föreningsliv för att förebygga övervikt och fetma samt skapa förutsättningar som främjar en god och jämlik hälsa i staden. Målgruppen för projektet är barn och ungdomar. För att nå målgruppen har arbetet skett gentemot dem som kommer i kontakt med barn och unga i kommunen och föräldrar. Ett syfte är att skapa ett långsiktigt samarbete inom flera yrkesområden med en samsyn kring fysisk aktivitet och goda matvanor i Sundbyberg.

Inriktningen på arbetet har varit informationsinsatser och utbildning till nyckelgrupper.

En rad aktiviteter och insatser har arrangerats bland annat utbildning i näringslära och goda matvanor, Röris och MiniRöris för skol-/förskolepersonal och föräldrautbildning om barnmat. Inventering av utbudet i caféer på skolor, simhall och mötesplatser för ungdomar har visat att upphandling, information och riktlinjer är utvecklingsområden att arbeta vidare med. Andra exempel är uppmärksammande av Ett friskare Sverige, utställningar och aktiviteter för allmänheten kring mat och fysisk aktivitet, studiecirkel för föräldrar, cirkelträningsspass på en av stadens fritidsgårdar samt information på kommunens hemsida. Badbiljetter har delats ut till barn, ungdomar och familjer med övervikt eller brist på fysisk aktivitet via BVC, skolhälsovård och ungdomsmottagning. Metoden Friska barn som handlar om fysisk aktivitet och goda matvanor i förskolan har lyfts och presenterats i flera olika sammanhang för att skapa intresse och en uppstart i kommunen. Det är ett utvecklingsområde som om det ska bli av behöver arbetas in, det har varit svårt att få genomslag pga. personalomsättning.

Alla aktiviteter som genomförts inom projektet har följts upp och synpunkter tas tillvara i det fortsatta arbetet.

Datum 2014-03-31

Enkätundersökning som underlag för miljöhälso rapport för barn i Stockholms län 2013

Dnr	HSN 0909-0816
Projektperiod	2010-2013
Erhållet bidrag	2 452 000 kronor
Verksamhet/organisation	Arbets- och miljömedicin, SLSO
Projektledare	Antonios Georgelis, handläggare, docent
Telefon	08 123 37258
E-post	antonios.georgelis@sll.se

Sammanfattning

Miljöhälso rapport Stockholms län 2013 beskriver olika miljöfaktorers betydelse för hälsan och livskvaliteten hos länets barn och ungdomar. Fokus är på nuläget, men rapporten beskriver även hur barns och ungdomars miljö och hälsa har förändrats i Stockholms län under det senaste decenniet.

Miljöfaktorer som beskrivs är bland annat luftföroreningar, buller, inomhusmiljö, miljötabaksrök, solljus och kekalier.

Rapporten bygger till stor del på en omfattande miljöhälsoenkät som besvarats av över 15 000 ungdomar och föräldrar till yngre barn. Genom att jämföra resultaten med resultat från en tidigare undersökning från 2003 är det möjligt att följa utvecklingen över tid.

Miljöhälso rapporten ger underlag för lokala och regionala prioriteringar och beslut inom området miljö och hälsa. Den ger också förslag på möjliga åtgärder som kan förbättra regionens miljö ur barnens hälso- och livskvalitetsperspektiv. Vår förhoppning är att rapporten ska förmedla kunskap och vara till nytta i det förebyggande arbetet. Den riktar sig främst till beslutsfattare, myndigheter och andra aktörer inom de områden som har betydelse för barns hälsa och miljö, men även till invånarna.

Miljöhälso rapport Stockholms län, 2013. Rapporten finns att ladda ned på www.slsso.se/camm

Datum 2014-04-29

Internethabilitering för unga med Aspergers syndrom

Dnr	HSN 1008-0843
Projektperiod	2011-2015
Erhållet bidrag	1 619 000 kronor
Verksamhet/organisation	Habilitering & Hälsa, Aspergercenter
Projektledare	Enhetschef Gunilla Keith-Bodros
Telefon	08-123 354 99
E-post	gunilla.keith-bodros@sll.se

Sammanfattning

Syfte: Att göra habiliteringen tillgänglig för unga med Asperges syndrom (16-25 år) med hjälp av en effektiv och personlig kommunikationsform mellan patienter och behandlare.

Mål: Att utveckla en internetbaserad habiliteringsinsats för unga med Aspergers syndrom

Metod: Erfaren personal inom Habilitering & Hälsa (H&H) har skapat ett koncept för internetinsatser och fyllt det med innehåll. Innehållet är i form av en kurs om diagnosen som syftar till att ge ökad kunskap, förståelse och acceptans av diagnosen. Kursen heter "Koll på Asperger". Insatser med detta syfte går under begreppet psykoedukation. Vi har även byggt en öppen webbplats med adress www.ungochasperger.se

Kursmaterialet har processats tillsammans med personer med egen diagnos för att försäkra oss om att ton, val av ämnen samt struktur och flöden blir målgruppsanpassade.

Konstnärer med egen diagnos har också anlitats för utformningen av filmer och illustrationer.

Externa leverantörer av tjänster har varit ett mediaföretag och två olika IT-företag. Mediaföretaget Klarsyn har lett fokusgrupper med patienter, kontakt med konstnärer och IT-leverantörer och tagit fram struktur och design för kurs och webbplats. De har även tillsammans med vår informationsenhet bearbetat texterna. Beviljade anslag har helt använts för att bekosta dessa tjänster. Personalkostnader har skett med egen finansiering.

Resultat: Vi har hållit fyra pilotkurser. De tre första med Pingpong som plattform och den fjärde med den nationella plattformen för Stöd och behandling.

30 patienter har genomfört kursen och de har varit mycket nöjda och lärt sig mer om sin diagnos samt ökat sin acceptans av diagnosen.

Sex medarbetare har lärt sig att vara internethandledare. Två från Aspergercenter och fyra från andra enheter inom H&H.

En internethabiliteringsenhet är inrättad, en forskningsstudie är påbörjad och stort intresse att ta del av kursen finns i hela landet. Vi kommer att producera fler kurser för internetbehandling och ta fram andra e-tjänster.

Datum 150513

Studiecirkel för utlandsfödda kvinnor om "hälsa, ohälsa, kroppen och dess funktion"

Dnr	HSN 1008-0890
Projektperiod	2011-2013
Erhållet bidrag	660 000 kronor
Verksamhet/organisation	Hjärt- och Lungsjukas länsförening i Stockholm
Projektledare	Maria Asplund
Telefon	
E-post	

Sammanfattning

Under 2012 har vi startat och genomfört 3 studiecirkel till utrikesfödda kvinnor, en studiecirkel genomfördes i Skärholmen och två studiecirkel genomfördes i Rinkeby. Totalt har 21 kvinnor deltagit i cirkelarna "hälsa, ohälsa, kroppen och dess funktion". Vi har skapat material i form av en pärm med information utifrån varje föreläsning till varje deltagare. Nu under våren kommer ytterligare någon föreläsning att hållas till målgruppen enligt deras önskemål om vad de känner att de behöver mer av utifrån de kunskaper de har fått i cirkelarna.

2011

Uppbyggnad av kontaktnät påbörjas i mars inom Tensta Rinkeby. Kontakt med somalisktolk etableras. Åtta kvinnor med somalisk bakgrund utbildades till cirkelledare. Till utbildningen togs studiecirkelmateriel fram som stöd för sammankomsternas olika teman enligt följande:

- Hur fungerar sjukvården i Sverige
- Kroppens anatomi och fysiologi. Hur påverkas kroppen av stress. Instruktion för avslappningsövningar
- Hjärtat och hjärtats sjukdomar samt riskfaktorer för hjärt- och kärlsjukdom. Fysisk aktivitet
- Hjärtstillestånd och hjärt- och lungräddning samt besök på akutmottagning och möte med ambulansförare och brandman.
- Lungan och lungans sjukdomar samt TBC.
- Kost, övervikt och diabetes. Kursdeltagarna gör en måltid tillsammans med dietist och kursledning
- Olycksfall och förgiftningar teori blandat med rollspel
- Läkemedelslära samt kursmiddag och utvärdering.

Föreläsare till cirkelarna har varit olika professionella yrkesutövare som dietist, läkare, sjuksköterska. Stöd till cirkelledarna samt utvärdering av grupperna har skett kontinuerligt under året.

Till projektet har ABF lokalförening i Rinkeby knutits för tillgång till lokaler.

Datum 2013

Matrevolutionen. Livsviktigt förändringsarbete bland missbrukare och kriminella

Dnr	HSN 1008-0929
Projektperiod	2011-2013
Erhållet bidrag	550 000 kronor
Verksamhet/organisation	Föreningen X-cons, Stockholm
Projektledare, namn, titel	Peter Söderlund
Telefon	070 46 122 47
E-post	ordforande.stockholm@x-cons.eu

Sammanfattning

Föreningen X-cons har drivit projektet "Matrevolutionen. Livsviktigt förändringsarbete för missbrukare och kriminella" i syfte att förbättra medlemmarnas hälsa genom bra kost och kostinformation.

Information och utbildning om kostens betydelse för den fysiska och psykiska hälsan har erbjudits via föreläsningar, kostskola och allmänna diskussioner. Därtill har näringsriktiga luncher tillagats och serverats fem dagar i veckan till självkostnadspris. Projektet var lyckat och lunchserveringarna fortsätter.

Utvärderingen visar att flera ändrat sina matvanor och nu mår betydligt bättre än tidigare. Aggressionerna har blivit mer hanterbara, koncentrationen och orken har ökat och flera krämpor har upphört liksom drogsug. Föreningens styrelsemöten har blivit lugnare, vilket kopplas till kostförändringarna.

Näringsanalyser gjordes för varje lunch och visade bra täckning av näringsbehovet enligt Livsmedelsverkets rekommendationer. Dock konstaterades svårighet att via frukost, lunch och middag få tillräcklig mängd D-vitamin, selen och kalcium.

Av enkätsvar och intervjuer framgår att många gick upp i vikt under fängelsetiden och att en allmän uppfattning var att vikten skulle "knarkas" ned efter frigivning. Viktuppgång är således en viktig faktor till återfall i missbruk och kriminalitet.

Enligt de uppgifter medlemmar i X-cons lämnat uppfyller inte fängelsematen Livsmedelsverkets rekommendationer. Angelägna förbättringar är att servera frukt och grönsaker till alla mål, fisk flera gånger i vecka och mer fullkornsprodukter. Tillskott av D-vitaminer till alla interner bör övervägas.

En central kostpolicy för Kriminalvården bör utarbetas i samverkan med Livsmedelsverket. Dietister bör finnas för att ge kostråd redan under tiden i häktet. Önskvärt är kompetensutveckling av all personal som arbetar nära internerna vad gäller kostens betydelse för den fysiska och psykiska hälsan.

Projektets resultat användas i diskussioner med Kriminalvården. X-cons har tagit fasta på idéerna bland annat i den planerade kaféverksamheten där menyer komponerats utifrån de nya kunskaperna.

Matrevolutionen. Livsviktigt förändringsarbete för missbrukare och kriminella. Slutrapport. X-cons, 2012-11-16

Datum 2013-02-26

Analys av Folkhälsoenkätens äldredel och spridning av resultaten

Dnr	HSN 1009-0944
Projektperiod	2011-2013
Erhållet bidrag	1 407 000 kronor
Verksamhet/organisation	Stiftelsen Stockholms läns Äldrecentrum
Projektledare	Carin Lennartsson
Telefon	0703-611103
E-post	carin.lennartsson@ki.se

Sammanfattning

Det övergripande målet med projektet är att ge ett underlag för prioriteringar av folkhälsoinsatser riktade till personer 65 år och äldre i Stockholms län. Syftet med projektet är att ge en uppdaterad kunskap om hälsan hos länets äldre, och hur livssituation och levnadsvanor ser ut i olika grupper av äldre. Projektet ger därmed en uppdaterad bild av hälsa, livsvillkor och levnadsvanor från folkhälsoenkäten 2010 samt utvecklingen inom dessa områden över de senaste tio åren.

Metoden som har använts är statistiska analyser av Folkhälsoenkäten 2010 samt jämförelser med tidigare data från Folkhälsoenkäten 2002 och 2006. Jämförelser har dessutom gjorts med representativa data från den svenska befolkningen över 65 år. Arbetet har haft ett speciellt fokus på ojämlikhet i hälsa och levnadsvanor mellan olika grupper av äldre.

Projektet uppmärksammar områden som kan utgöra ett underlag för utveckling av kommunernas och landstingets förebyggande arbete för att förbättra hälsan och minska den ojämlikhet i hälsa som råder mellan olika grupper av äldre. Grupper som kan vara särskilt relevanta i uppsökande och förebyggande folkhälsoarbete är bland andra; de allra äldsta, äldre med låga inkomster samt ensamboende personer. Resultaten från projektet har presenterats i rapportform samt på ett flertal seminarier och öppna föreläsningar, till exempel inom ramen för det folkhälsonätverk som Äldrecentrum och nuvarande Centrum för Epidemiologi och Samhällsmedicin vid Stockholms läns landsting svarar för.

Rapporten ger en tydlig beskrivning om den aktuella hälso- och livssituationen bland länets äldre personer och vilka insatser som kan/bör göras för att skapa förutsättningar för ett mera jämlikt åldrande.

Lennartsson, C, Agahi, N och Wånell, S-E (2011). Hälsa och levnadsvanor -bland äldre personer i Stockholms län.

Lennartsson, C, Agahi, N. och Wånell, S-E. (2012). Äldre personers hälsa och livssituation. Läget i Stockholms län och utmaningar för det fortsatta hälsoarbetet.

Datum 2014-12-09

Implementering av pedagogiska verktyg, MI och stöd för det motiverande samtalet om levnadsvanor

Dnr	HSN 1009-0945
Projektperiod	2011-2012
Erhållet bidrag	1 500 000 kronor
Verksamhet/organisation	Centrum för allmänmedicin, fortbildning
Projektledare	Susanne Hellström, Distriktssköterska, Vårdutvecklingsledare, utbildare i MI
Telefon	0739 627 627
E-post	susanne.m.hellstrom@sll.se

Sammanfattning

Syftet med projektet var metodutveckling och genomförande av handledning i MI, Motiverande samtal som ett verktyg för distriktssköterskor och sjuksköterskor vid samtal med patienter om levnadsvanor. Projektet startade upp med utbildning och lokal handledning på fem vårdcentraler. I enlighet med forskningsresultat genomfördes två träffar per termin (5-8 deltagare per vårdcentral) med professionell kodarfeedback. Tre av de fem projektvårdcentralerna deltar än idag i kontinuerlig handledning för att upprätthålla kompetensen.

Kontinuerliga utvärderingar har resulterat i att den grundläggande utbildningen på tre dagar utvidgats med en halv extra dag och att den viktiga handledningen integrerat i denna. Handledningen är också obligatorisk för att få ett kursintyg. Från 2009-2014 har ca 550 personer gått grundkurs i MI inklusive handledning. Utvärderingar visar höga poäng vad gäller innehåll, genomförande och skattad nytta i praktiken (4,6 av 5 möjliga). Samtliga som genomgått kurs erbjuds idag fortsatt kontinuerlig handledning. Försvärande faktorer vid implementering av modellen är att kvalitetssäkring av metoden MI inte alltid kan prioriteras i verksamheten. Goda tecken finns emellertid på att denna utveckling håller på att vända. Sannolikt bl.a. genom projektets insatser för ökad kunskap och förståelse för MI metoden och att stöd behövs för att upprätthålla kompetens. Här behövs emellertid ytterligare insatser. Data för utvärdering av modellen för utbildning och handledning har skett kontinuerligt muntligt och skriftligt vid varje kurs- och handledningstillfälle. Analys av insamlad material har gjorts halvårsvis för att förbättra och utveckla modellen.

Idag omfattar modellen som erbjuds alla i primärvården: 1. Grundkurs: Dag 3 och dag 4 i grundkursen MI omfattar vardera en halv dags handledning med direkt feedback på inspelade samtal med gemensam kodning och reflektion. 2. MI forum, handledning ute på AVC minst 4 gånger årligen. 3. Fördjupningskurs 1,5 dag med inspelning av samtal och direktfeedback/4. MI ambassadörsutbildning för MI utövare på avancerad nivå (ambassadören blir kollegial handledare på sin arbetsplats med CeFAMs stöd). Ett mycket kompetent MI-team har formats på CeFAM för att ge stöd till utveckling och kvalitetssäkring av MI-samtalet i primärvården.

Datum 2015-01-30

Första hjälpen till psykisk hälsa -självordsförebyggande arbete i befolkningen i Rågsved inom ramarna för Modellprojektet Noll självmord i Stockholms

Dnr	HSN 1009-0952
Projektperiod	2011-2013
Erhållet bidrag	1 800 000 kronor
Verksamhet/organisation	Psykiatri Södra Stockholm/NASP Nationellt centrum för suicidforskning och prevention av psykisk ohälsa
Projektledare	Marie-Louise Söderberg, projektledare/samordnare
Telefon	070 484 03 34
E-post	marie-louise .soderberg@ mind. se

Sammanfattning

Inom arbetet för en nollvision för självmord i Stockholms län har 200 boende och yrkesverksamma inom området Rågsved i stadsdelen Enskede-Årsta-Vantör i Södra Stockholm utbildats till Första hjälpare i tvådagars utbildningen Första hjälpen till psykisk hälsa, (det australienska programmet, MHFA: Mental Health First Aid). En utbildning som regeringen givit NASP, Nationellt centrum för suicidforskning och prevention av psykisk ohälsa, på Karolinska Institutet i uppdrag att pröva och utvärdera.

I samband med utbildningen gavs en teaterpjäs om psykisk ohälsa i suicidpreventivt syfte för 1020 elever i skolorna i området.

20 instruktörer har utbildats i programmet av NASP. De kommer att fortsätta att sprida programmet och utbilda inom sina arbetsplatser och verksamheter i området samt som resurs för det fortsatta suicidpreventiva projektet Aktion Livräddning på NASP.

Masterstudenten Madeeha Rauf på KI, har utvärderat projektet i sin D-uppsats: Mental health first aid project in Rågsved: evaluation of effects on knowledge and behaviour.

Under 2013 har projektledaren deltagit med representanter för NASP i att skriva ett synopsis för en informations- och utbildningsfilm om suicidprevention som skall användas i NASP fortsatta projekt Aktion Livräddning.

En broschyr som presenterar alla instruktörer med kontaktuppgifter har sammanställts och skall användas för att sprida utbildningen och som resurser för Aktion Livräddnings fortsatta utbildningar.

Datum **30 mars 2014**

Gruppbehandling för patienter med sömnproblem i primärvården

Dnr	HSN 1009-0953
Projektperiod	2011-2013
Erhållet bidrag	912 000 kronor
Verksamhet/organisation	Centrum för allmänmedicin, SLL
Projektledare	Christina Sandlund, distriktssköterska, doktorand
Telefon	0702796563
E-post	christina.sandlund@ki.se

Sammanfattning

Syfte: Att undersöka om gruppbehandling vid sömnproblem i primärvården kan förbättra patientens sömn samt minska användning av sömnmedel.

Design: Randomiserad kontrollerad studie.

Plats/klinik: Primärvården, sju vårdcentraler i Stockholm.

Urval: Patienter som söker läkare för sömnproblem på vårdcentralen kommer tillfrågas om deltagande i studien. Om patienten tackar ja till att delta i interventionen lottas den till gruppbehandling eller kontrollgrupp. Kontrollgruppen får sedvanlig behandling.

Intervention: Gruppbehandlingen innehåller sju träffar under 10 veckor. Varje gruppträff innehåller utbildningsmoment samt introduktion av praktiska metoder att hantera sömnbesvär. Gruppbehandlingen leds av en leg. sjuksköterska/distriktssköterska som utbildats i metoden.

Variabler: Patienten får utifrån formulär skatta sömnproblemets svårighetsgrad, sömnkvalitet och sömndagbok, trötthet, sömnmedelsanvändning samt psykiskt välbefinnande och livskvalitet. Mätning sker före interventionens start samt direkt efter avslutad intervention. Uppföljning efter 6 och 12 månader.

Resultat: I nuläget är 160 patienter inkluderade i studien med ett bortfall på ca 20 %. Gruppbehandlingar pågår för närvarande. Patient rekrytering kommer avslutas 2014. Därefter kan dataanalys av materialet starta.

Tjugofem vårdcentraler har utbildats i metod för gruppbehandling samt metoder för att bedöma sömnproblem. Elva vårdcentraler har börjat med sömngrupper varav 7 vårdcentraler deltar i projektet. Vårdcentralerna har fått stöd och handledning kring rekrytering och bedömning av patienter samt kring gruppbehandlingen. Kortare fortbildning om sömn, sömnbesvär och behandling baserad på KBT har givits till ytterligare 62 vårdcentraler.

Betydelse: Om interventionen visar sig effektiv kan denna behandlingsform göras mer tillgänglig och således vara ett alternativ eller komplement till sömnmedel. Vår förhoppning med studien är att studien ska bli vägledande för att utveckla och effektivisera kliniskt arbete med patienter med sömnproblem i primärvården.

Datum 2014-03-13

Utvärdering, revidering och spridning av ett utbildningsprogram om våld i nära relationer för distriktssköterskor

Dnr	HSN 1009-0961
Projektperiod	2011-2013
Erhållet bidrag	850 000 kronor
Verksamhet/organisation	Centrum för allmänmedicin
Projektledare	Eva Sundborg
Telefon	0707802576
E-post	eva.sundborg@sll.se

Sammanfattning

Syftet med projektet var att utvärdera, revidera och sprida ett specialdesignat utbildningsprogram om våld i nära relationer. Den ursprungliga målgruppen var distriktssköterskor i primärvården men utvidgades efter förvaltningens förslag till att gälla alla yrkesgrupper verksamma inom Stockholms läns landsting.

År 2009 till 2010 togs ett utbildningsmaterial om Mäns våld mot kvinnor fram av projektledaren. Utbildningsmaterialet användes vid utbildningar inom ramen för verksamheten vid landstingets Kunskapscentrum om våld i nära relationer. Projektet med att ta fram det ursprungliga utbildningsmaterialet redovisas i form av två vetenskapliga artiklar hösten 2014. Då behovet av en förkortad version av detta förelag ansöktes och beviljades medel för detta från Folkhälsoanslaget. Användningsområdet för den kortare version var som introduktionsmaterial vid basutbildningar vid nämnda Kunskapscentrum. Den kan även användas som introduktion till ämnet för både nyanställd och befintlig personal inom landstinget som inte ännu haft möjlighet att delta i de utbildningar som erbjuds i grupp.

Arbetet med att ta fram den förkortade versionen blev mer omfattande och tidskrävande än beräknat. Den första versionen som togs fram testades på alla tillgängliga personalgrupper och resultatet ledde till ytterligare en omarbetning. Denna version hade utgångspunkten i en berättelse om en kvinna och en man där våld blev ett inslag i relationen. Den har en pedagogisk utformning så att berättelsen avbryts med jämna mellanrum för frågor till läsaren utifrån berättelsen. Därefter ges svaret i en faktaruta. Materialet granskades av kunniga personer som personal på bl.a. kvinnojouren, en jurist och därefter av kunniga personer inom målgrupperna. Deras synpunkter beaktades. Slutligen testades den sedan på personer från målgrupperna; läkare, barnmorskor, distriktssköterskor, ambulansförare osv. Sammanfattningsvis visade resultatet visade att utbildningsmaterialet ökade förståelsen för den våldsutsatta kvinnan.

Slutligen genomgick materialet grafisk formgivning och trycktes i 4000 exemplar och finns även tillgängligt i pdf-format för webben. Båda versionerna finns att få via www.cefam.se.

Datum 2014-06-30

Versus: Utbildningsfilm om mobbning av överviktiga ungdomar på högstadiet och gymnasiet

Dnr	HSN 1009-0978
Projektperiod	2011-2012
Erhållet bidrag	161 000 kronor
Verksamhet/organisation	Överviktigas Riksförbund lokalföreningen i Stockholms län
Projektledare	Ewa-Maj Rasmusson Säter
Telefon	
E-post	overvikt.ewamaj@gmail.com

Sammanfattning

"Jag skall tacka dig från himlen sedan".

Ett ungdomsprojekt inom samma arvsfondsprojekt som FriskisSpanarna men som handlar om mobbning av överviktiga ungdomar i högstadiet och gymnasiet. Det är en 35 minuters spelfilm med manus sammanställt av en grupp ungdomar som själva varit med om mobbning. Filmen har i tuff, internationell konkurrens vunnit ett åtråvärt filmpris i en av Europas större filmtävlingar; WorldMediaFestival i Hamburg. Tävlningen gick av stapeln 19 maj 2010 och Versusfilmen vann ett InterMediaGlobe i tävlingskategorin Education. Se www.projektversus.nu.

Filmen visas ute i skolorna tillsammans med två ungdomar som själva har upplevt en liknande situation och har gått igenom utbildning för att kunna presentera och hantera en dialog. Förutsättningen för att kunna nå ut med budskapet att det pågår hård mobbning mot ungdomar med överviktsproblematik och att detta måste stoppas är ganska små grupper, inte en visning för hela skolan. Ungdomarna som tar på sig detta uppdrag får en mindre ersättning (idag 400 kr per visning och person plus soc.avg.). För uppföljning av visningarna finns en hemsida riktad mot ungdomar.

Som ett resultat av möjligheten att ha insatt personal anställd för detta ändamål har skolor, församlingar och andra ungdomsverksamheter nåtts av filmen, filmens budskap och kunnigheten hos våra visare.

Filmen distribueras idag även via filmarens distributör och finns tillgänglig för skolor på <http://www.sli.se/>. Detta beslut togs i samråd med ÖR nationellt för att ytterligare garantera spridningen av filmens budskap. Och då i synnerhet för de kommuner som ej nås av våra visare.

Vi är i dag i ett läge då flera av våra visare blivit äldre och i och med detta gått vidare till studier och/eller jobb. Detta gör att vårt fokus med filmens verksamhet är att finna fler och nya visare för att garantera återväxten.

Datum 2013-09-02